

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 351/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen uuden oppivelvollisuuslain majoituskorvauksen kriteereistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sandra Bergqvistin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 351/2021 vp:

Mihin toimenpiteisiin vastaava ministeri aikoo ryhtyä, jotta saariston ja haja-asutusalueiden olosuhteet otettaisiin nykyistä paremmin huomioon majoituskorvauksen myöntämisessä oppivelvollisille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 19-21 §:ssä säädetään oppivelvollisille suunnatuista erityisistä majoitus- ja matkakorvauksista. Oppivelvollisuuslain mukaisiin erityisiin majoitus- ja matkakorvauksiin on oikeus vain silloin, jos matka oppivelvollisen kodista lähimpään sellaiseen lukioon tai monialaiseen ammatilliseen oppilaitokseen, jossa on mahdollisuus saada opetusta oppivelvollisen perusopetuslain 10 §:ssä tarkoitettua opetuskielen mukaisesti suomen tai ruotsin kielellä, on yli 100 kilometriä. Oikeus matka- ja majoituskorvaukseen on vain silloin, jos oppivelvollinen opiskelee tässä lähimmässä lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Oppivelvollinen voi kuitenkin valita haluamansa koulutusmuodon lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä. Lisäksi oikeus majoitus- ja matkakorvauksiin on tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos muut ehdot korvausten myöntämiselle täyttyvät. Jos opiskelijalla on mahdollisuus asua oppilaitoksen maksuttomassa asuntolassa, oikeutta majoituskorvaukseen ei ole. Koulutuksen järjestäjä päättää majoitus- ja matkakorvauksen myöntämisestä hakemuksesta.

Perusopetuslain (628/1998) 32 §:n 1 momentin mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pidempi tai kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. Perusopetuslain 32 §:n 2 momentissa säädetään oppilaan päivittäisen koulumatkan keston tuntimääräisistä ylärajoista. Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Lukuvuoden alkaessa 13 vuotta täyttäneen oppilaan kohdalla koulumatkan keston enimmäisraja voi olla kolme

tuntia. Perusopetuslain 33 §:n 1 momentin mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan majoitukseen ja täysihoitoon, mikäli oppilaan koulumatkaa ei voida järjestää 32 §:n 2 momentissa säädettyllä tavalla.

Oppivelvollisuuslain mukaisten majoitus- ja matkakorvausta koskevien säännösten tavoitteena on varmistaa oppivelvollisten perustuslain mukainen oikeus maksuttomaan oppivelvollisuuskoulutukseen myös silloin, kun matka oppivelvollisen kodista lähimpään soveltuvaan oppilaitokseen on niin pitkä, ettei hänen voida kohtuudella olettaa kulkevan päivittäisiä koulumatkoja. Perusopetuslaista poiketen oppivelvollisuuslaissa ei kuitenkaan ole erikseen huomioitu sitä, kuinka nopeasti matkan lähimpään oppilaitokseen voi käytännössä kulkea, eikä oppivelvollisuuslaissa ole säännöksiä majoitus- ja matkakorvauksiin oikeuttavan kodin ja oppilaitoksen välisen matkan ajallisesta enimmäiskestosta.

Uusi oppivelvollisuuslaki tulee voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksia tullaan seuraamaan ja havaittaviin epäkohtiin puuttumaan muun muassa ryhtymällä tarpeelliseksi katsottaviin lainsäädäntömuutoksiin. Jos oppivelvollisen kodin ja lähimmän oppilaitoksen välinen matka on alle 100 kilometriä, mutta matka vie ajallisesti niin kauan, ettei sen päivittäinen kulkeminen ole opiskelijalle käytännössä mahdollista, olisi majoituskorvauksen myöntäminen perusteltua myös tällaisessa tilanteessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee käynnistämään epäkohtaa koskevan lainmuutoksen valmistelun osana muita mahdollisia oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanossa havaittujen sääntelyn tarkennustarpeita.

Useimmissa tapauksissa oppivelvollisille eli alaikäisille nuorille tarkoituksenmukaisin opiskeluvuoron aikainen asumismuoto olisi oppilaitoksen asuntola, jos päivittäiset koulumatkat eivät ole mahdollisia. Useat koulutuksen järjestäjät tarjoavatkin opiskelijoille mahdollisuutta maksuttomaan asumiseen oppilaitoksen asuntolassa niillä seuduilla, joilla etäisyydet lähimpään oppilaitokseen ovat tyypillisesti pitkiä. Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä asuntolapaikkojen myöntämistä koskevaa lainsäädäntöä muutettiin siten, että asuntolapaikkoja tulee tarjota ensisijaisesti oppivelvollisille. Säännös koskee sekä ammatillisen koulutuksen että lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävää asuntolatoimintaa. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä myönnetään niin sanottua majoituskorotusta koulutuksen järjestäjille majoituksen järjestämisestä. Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä sen sijaan tunnistaa yksikköhinnan korotusperusteena ainoastaan sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen ja siihen liittyvän majoituksen ja ruokailun järjestämisen. Muun muotoisen asuntolatoiminnan kustannukset otetaan huomioon lukiokoulutuksen kokonaiskustannusten kautta keskimääräistä yksikköhintaa korottavana tekijänä, mikä ei välttämättä kannusta koulutuksen järjestäjiä muun muotoisen asuntolatoiminnan järjestämiseen. Myös lukiokoulutuksen asuntolatoiminnan rahoitukseen liittyvien havaittujen epäkohtien perusteella on tarkoitus käynnistää lainmuutostarpeen selvittely.

Helsingissä 22.6.2021

Opetusministeri Jussi Saramo